

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ժր.

Վեցամսեայ 6 Ժր.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Երկու քիւր մէկ ծրարով

Տարեկան ... 12 Ժր.

Վեցամսեայ ... 7 Ժր.

ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60 Ժրար

Վեցամսեայ 1. 50 »

ԿԱՆՈՒԿ

Ծանոցման տողը
20 սանթիմ

ԼՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՅԿԱՅԻՆ ԵՐԻՄԻԱՍՅԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒՄԻ ԱՌԵՆ ՎԵՐԱԲՈՒՆԻ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՏԻ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА

Հրատարակւիք եւս լին
տրոշիւր

ՎՐԴՈՎԻՉ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կողմասի մէջ հայ ազգաբնա-
կութեան գոյութեան սպառնող
գէպերու ցարդ շարունակու-
թիւնը զգլխի տպաւորութեան
մը կենթարկէ ամէն հայ աշ-
խարհի որ մասին մէջ ալ գրո-
ւում է ըլլայ : Միայն միւսիւր-
ական երեւոյթը սա է որ
ուս կառավարութիւնը թէեւ
գանդաղ բայց վերջապէս խա-
զաղ բնակչութիւնը պաշտպանե-
լու և յարձակողները՝ ասոնք որ
ցեղի ալ պատկանին՝ զսպելու
ջանք մը ցոյց կուտայ այժմ :
Շատ յատկանշական և ուշագը-
րաւ է Երեւանի ընդհ. նահան-
գապետ իշխան Նարայէնի հե-
տեւեալ յայտարարութիւնը զոր
ըրած է սեպտ. 21 ին Երեւանի
խաղաղարար յանձնարարի հայ և
թուրք անդամներուն նեկայու-
թեան :

«Պարոններ, ես ձեզ չեմ կանչել,
զիմեւ որ զուր գանազան բարո-
յական միջոցներով ճշոււմ բաները
նէք ձեր ազգակիցների վրայ եւ
հաշտեցէք նրանց, եւ ոչ էլ ձեզ
հրաւիրել եմ խորհրդակցելու եւ ձեր
օգնութիւնը հայցելու խաղաղութիւ-
նը վերականգնելու եւ հաշտութեան
միջոցներ ձեռք առնելու համար :
Ո՛չ, դրանց ժամանակն անցաւ :
Եւ անցել են, եւ զուր գրաւ հա-
մար բոլորովին անընդունակ էք :
Սակայն առաջին եւ վերջին ան-
գամ ըլլալով յայտարարում եմ ձեզ
միանգամ ընդմիջել, որ գնաք ձեր
հաւատակիցներին յայտնէք, որպէսզի
իրենց խելքները գլուխներն հաւա-
քեն, խաղաղութեն եւ հաշտուն մի-
միեանց հետ : Հակառակ դէպքում
եւ ձեռքի տակ ունեւ գինեւորա-
կան բաւական ոյժ, որպէս նաեւ
թնդանութներ, հետեւելով գինեւո-
րական գրութեան թելադրած օրէնք-
ներին՝ նոյնիսկ մի թեթեւ շար-
ժում, ատրճանակի մի ձայն, հրացա-
նի մի պայթիւն եթէ լսուելու լի-
նի, ո՛ր փողոցից կամ ո՛ր կողմից էլ
որ լինի, այդ միեւնոյն է ինձ հա-
մար, —մի միջոցով համար պիտի
աւարկոծել տամ, հողին հաւասարե-
ցնեմ մի ամբողջ երկիր : Թող
բաղմաթիւ անմեղները արիւնը լինի
միայն ձեզ գառաստան : Կրկնում եմ,
այնպիսի մի գրութիւն կատեղեմ, որ

ձեր թոռներն անգամ կը լինեն ինձ » :
Բնիկ ֆռանսացի իշխանին այս
խիստ յայտարարութիւնը զի-
րար խողովող երկու հպատակ
ժողովուրդները զսպելու հա-
մար աւելի քան յարմար կը գրո-
ւենք մենք : Գործնականին մէջ
ալ իշխանին նոյնպէս անաչառ
ու խիստ վերաբերումը խաղա-
ղութիւնը վերահաստատելու, մի-
ակ միջոցն է այլեւ, քանի որ
ուրիշ մեղմ և հաշտարար փոր-
ձերը և փոխադարձ խոստում-
ներ ապարդիւն մնացած են :
Յայտնի է թէ իշխան Նարայէնի
անաչառութիւնը թրքոհայ խը-
ռովութիւններու առթիւ կասկա-
ծի տակ գնող շոշափելի իրողու-
թիւններ չը ներկայացան ցարդ-
այլ ընդհակառակը նա քաջու-
թիւն ունեցաւ ասկէ քանի մը
չաքաթ առաջ իր մէկ տեղե-
կագրին մէջ մերկապարանոցը ը-
նել թուրք ոստիկանապետի մը
(բրիտան) և ընդհանրապէս իս-
լամ ոստիկանութեան հայերու
դէմ ոճրագործ մեղաւորութիւնը :
Նարայէնի բռնած այս անա-
չառ և միանգամայն խիստ
գիւրքը գիտնալով, ո՛ր աստիճան
զայրոյթ պատճառեց մեզ, անոր
սեպտ. 19 թուակիր Երեւանէն
տուած պաշտօնական հեռագի-
րը թէ 4 հայեր այդ ինքերու մէջ՝
հրացաններով գինեւած՝ կրակ
ըրած են անցնող 10 թուրքե-
րու վրայ, անոնց մին սպաննած
ու մէկ քանին վիրաւորած ըլ-
լալուն հետեւանք խաղաղա-
ցած Երեւանը կրկին արիւնա-
հեղութեան թատրի վերածուած
է պահ մը, և ազդու միջոցնե-
րով հաշիւ յաջողած է ինք կար-
գը վերահաստատել : Այս գէպ-
րին պատճառ տալու մասին
հայ աղբիւրներէ տրուած բացա-
տրութիւնները արդէն զիրար
կը հակասեն. մին կըսէ թէ այդ
թուրքերուն այդ ինքերու մէջ հայ
կին մը ըլլած ըլլալին իմա-
նալով, քաղաքէն չորս հայեր
գտցած ու թուրքերուն ճամ-
բան կտրած և վրէժ լուծել
փորձած են : ուրիշ մըն ալ կը
սէ թէ այդ չորս հայերը՝ ա-
մէնն ալ հրացանաւոր՝ այդի-

ներուն մէջ յարձակում կրած
են երկու գաշտաւոր թուր-
քերէ, զորս հայերը գնդակա-
հար ըրած են : Հայ աղբիւր-
ներէ տրուած այս բացատրու-
թիւնները, ինչպէս ըսինք, թէ,
հակասական են և թէ ճշմար-
տութեան դրոշմը կրելէ հեռու
ըլլալ կը թուին : Հետեւաբար,
քանի մը շաքաթ առաջ թուր-
քերուն և մանաւանդ ոստիկա-
նութեան ոճրագործութիւնը և
պատասխանատուութիւնը հոչա-
կող իշխան Նարայէնի այս վեր-
ջի հեռագրին պարունակութիւ-
նը ևս պէտք է ճիշդ նկատենք,
որով Երեւանի վերջին գէպքին
տեղի տուողները ուղղակի հա-
յերն կը ներկայանան : Նոյնը
արձագանք կը գտնէ եւրոպա-
կան ամբողջ մամուլին մէջ,
ու քողաքակիրթ ազգաց դատա-
րանին, հանրային կարծիքին առ-
ջեւ այս անգամ հայերն ալ՝
թաթարներուն կամ թուրքե-
րուն հետ հաւաստրապէս վայրե-
նի ոճրագործներու շարքերուն
մէջ կը գտնուին : Սա տրուած
նիւթական ահագին կոշուստնե-
րէն աւելի ծանր բարոյական
կորուստ մըն է, որ չի դարձա-
նուիր, եթէ հակառակը չը հաս-
տատուի :

Կը ցաւինք Երեւանի այդ չորս
հայերուն այն խելառ վար-
մունքին համար : Եթէ անհե-
րքելիօրէն ստոյգ է իշխան Նա-
րայէնի պաշտօնական վկայու-
թիւնը անոնց նախադրած
ըլլալու մասին, մենք պիտի ը-
սենք լաւ էր որ այս չորս
հայերը հայ ծնած չըլլային :
Խենթերը և խենթութիւնները
քաջալերելու ժամանակը այլեւս
անցած է : Այս պարագայի պէտք
է միայն ինքնապաշտպան ըլլալ
և երբեք նախադրած, եթէ
չենք ուղեր որ աղբիւրին բնա-
ջնջուինք թէ ֆիզիքապէս թէ բա-
րոյապէս :

Գալով Տիգրիսի մէջ սեպ. 25 ի
ուսումնական հանգարտ խա-
ղախներու և զորանոցներու դէմ,
մենք ըստ ամենայնի պարտաւե-
րի կը գտնեն զայն, եթէ անոր

հեղինակները հայեր եղած են,
ինչպէս որ խաղախները հետեւե-
ալ սպառնական զեկուցումով
կը յայտարարեն :

Մենք Տիգրիսի հայեր պատասխա-
նատու կը բռնենք խաղախներու եւ
սպաներու դէմ բոլոր յարձակու-
մուն : Ասկէ անդին հայերուն առա-
ջին մէկ հարուածը նշան պիտի նը-
կատենք մենք բոլոր հայերը կո-
տորելու : մեր պետերու արգիւղ
հրամանները մեզ չպիտի կրնան կա-
սեցնել : Ելմիսինը պիտի թալա-
նուի այն տեղին մօտերը գնուող
խաղախներէն, որոնց իմացուցած ենք
եւ անոնք պատրաստ են շարժելու :
ԽԱՉԱԽՆԵՐ

Հայերը այս միջոցիս կողմա-
սի մէջ ամէն ժամանակէ աւելի
պէտք ունենալով ուս գինեւո-
րին և կառավարութեան աշակ-
ցութեան ու պաշտպանութեանը,
ազգասպան ոճրագործութիւն մը
պիտի ըլլար ո՛ր և է հայ յեղա-
փոխական մարմնոյ կողմանէ Տի-
գրիսի մէջ այդ տեսակ անիշ-
խանական քայլ մը առնել :
Խաղախները այդպէս կը վկա-
յեն : արդէն ուսումնական
պահուն հայ մըն ալ ձերբակա-
լուած է իբր հեղինակ :

Մենք կը բաղձայինք որ քըն-
տութեամբ հաստատուէր թէ այդ
գործին մէջ բնաւ հայու մաս չը-
կայ : Եթէ ոչ ընդհանուր հայ-
կական ջարդի մը պատճառը
հայերը տուած պիտի նկատուին,
և թուրքերը պիտի արդարանան
մատամբ : քաղաքակրթեալ աշ-
խարհի առջեւ ալ մենք մեր
պաշտպանութեան իրաւունքը բո-
լորովին կորսնցուցած եւ մեզ
այդ անոցը պատժոյն արժանի
ըրած պիտի նկատուինք :

Տար Աստուած որ հիմնապէս
հէրքուէր թէ՛ իշխան Նարայէնի
հեռագրին պարունակութիւնը
Երեւանի գէպի մասին և թէ
խաղախներուն ամբաստանութիւ-
նը Տիգրիսի ուսումնական առ-
թիւ :

ԿՈՎԿԱՍԻ ԴԵՊՔԵՐԸ

—[o]—

Վերջին դեպքերուն մէջ մահմա-
տական ուսման հարցը եւ ասորիկա-
նապետներու յայտնի մեղաւորութիւնը
յայտ ընդհանուրի ապացուցուած ըլ-
լալով, ամէն կողմերէ պաշտօնական
եւ անպաշտօն ձայներ սկսած են
բարձրանալ եւ պահանջել որ մահ-
մետականները ոստիկանական պաշ-
տօններէ հեռացուին: Կառավարական
բարձր շրջանակներու մէջ ալ այս
կարծիքը կը տիրէ այսօր:

Պագուի հայերուն կողմէ պատ-
գամաւորութիւն մը Անանիա եպիսկո-
պոսի առաջնորդութեան փոխարքային
ներկայանալով ի Տփլիս, բացատրեց
մանրամասնաբար թէ հակառակ հա-
յոց թափած ջանքերուն, թուրքերը
չստորագրեցին պայմանագիրը:

Փոխարքան բացատրութիւնը լսե-
լէն յետոյ, ցաւ յայտնեց համա-
ձայնութիւն չկայանալուն համար եւ
չնորհակալութիւն յայտնեց պատգա-
մաւորներուն քաղաքը հանգստացը-
նելու նպատակաւ ըրած ջանքեր-
նու մասին:

Պատգամաւորներէն մին, Տ. Բա-
ղունի, իր դիտողութիւնները ըրաւ,
թէ ինչու հայերը չեն ուզեր որ
խաղաղութիւնը խանգարուի եւ ին-
չու հայերը չեն կարող չձգտիլ որ
խաղաղութիւնը վերականգնի: Հայե-
րու բնաւորութիւնէն հետեւ է, ըսաւ,
գոյութեան կոտորմէջ բռնութիւն-
ներու գիմը: ասկէ զատ ծա-
գած պայքարը հայերը կատարելապէս
քայքայել կը սպառնայ. իրեն թոյլ
կողմ. կարծելը թէ հայերը կը փա-
փաքին զէնքով կռիւ մղել թուր-
քերուն զէնքովը նշանակէ կարծել
թէ անոնք վճած ըլլան անձնատ-
պանութիւն գործել: Հայերուն հա-
մար, ըսաւ, Կենսական կարեւո-
րութիւն ունի որ այս ճշմարտու-
թիւնը կառավարութեան աչքէն չը
հեռանայ:

Փոխարքան պատասխանեց թէ կա-
ռավարչապէս կը վստահանայ հայ ժո-
ղովուրդին: Անկարգութիւնները զըս-
պիտու համար, նա ըսաւ, թէ ինք
ընաւ չը համակրի խիստ միջոց-
ներու գործադրութեան եւ չը կար-
ծիր թէ այդպիսի միջոցներով կա-
րելի ըլլայ ներկայ գրութիւնը ուղ-
ղել. բայց եւ այնպէս ինք այլեւս
ստիպուած է դիմել եռանդուն գոր-
ծողութիւններու, այսինքն զօրքերը
աւելցնել, պատերազմական գրութիւն
հաստատել, պատերազմական դա-
տարաններ հիմնել եւ այլն. որպէսզի
գէթ ժամանակ մը ճնշուին ժողո-
ւրդական կիրքերը: Դառնալով ցա-
ւալի դէպքերու սկզբնապատճառնե-
րուն, փոխարքան մասնաւոր ըրաւ
կարգ մը անտաքտ եւ աննպատա-
կալարմար գործողութիւններ զորս
թոյլատրեր էր կովկասի կառավա-
րութիւնը եւ որոնք կովկասի կա-
տարելապէս հաւատարիմ հայ բնակ-
չութեան մէջ յարուցեց էին ան-
վստահութեան զգացում եւ թշնա-
մութիւն զէպի կառավարչական իշ-
խանութիւնը: Իշխանութեան կողմէ
ղէպի հայ ժողովուրդը ցոյց արուած
բացասական վերաբերումները թուր-
քերուն կարծել տուած էին թէ
հայերը օրէնքէ դուրս ձգուած են
եւ թէ անոնց վրայ կարելի է ա-
մէն բռնութիւն գործել անպատիժ
կերպով:

Այս տեսակետով պատասխանա-
տուութեան մեծ բաժինը կրնայ
ստորին պաշտօնէութեան վրայ ալ ըսա-
նալ ինչպէս երեւցաւ իր պաշտօնի
բարձրութեան վրայ չէր գտնուե-
րնաւ եւ որ հիմնովին պիտի վե-
րակազմուի: Ի վերջոյ փոխարքան
յոյս յայտնեց որ ինչպէս թուրք
նոյնպէս եւ հայ էն ողջամիտ տար-
րերը կարող են վերջ ի վերջոյ խա-
ղաղեցնել ժողովրդան կիրքերը եւ
օգնել կառավարութեան կարգապա-
հութիւնը վերահաստատելու համար:
Ասոր համար աշխատելու է մասնա-
ւորապէս հայ ժողովուրդը, որ հա-
րուստ եւ հանրային դրոճերու հա-
մար լու պատրաստուած է եւ զօրեղ է
«էնթէլլիկէնցիտով»:

ԹԻՖԼԻՍԻ ՆՈՐ ԴԵՊՔԸ

Կիրակի, 25 ին, երեկոյան
ժամը 7 ուկէսին, քաղաքի զանազան
մասերում ձգուեց ինն ՌՈՒՄԲ, Երե-
կոյան ժամը 7-ից 20 րոպէ անցած
մի ուսմը ձգուեց Օրթաճալա [Ե. Բ. Գ.
քաղաքամաս], պոլտական կազակ-
ները հարիւրեակի զօրանոցում Ռուս-
քի պայթուածից վերաւորուել են 1
կազակ եւ երեք զինուոր ինքիւն-
եան հետեւակ գնդից տեղական
զօրքից եւ նիժնովոգորդեան դա-
գունների գնդից, ինչպէս նաեւ մի
քանի կողմնակի մարդիկ, ի թիւս
որոնց եւ Միքայէլեան հիւանդանո-
ցում բժշկուող Արտեմ Կասապովը:
Միքայէլ Փարաջանով Սիւսակ Սահակով
եւ Սարգիս Խարազով վիրաւորուած-
ները, որպէս թեթեւ վիրաւորներ,
Միքայէլեան հիւանդանոցից վերադա-
նել են իրենց սները:

Երկրորդ ուսմը որ ձգուած էր
միեւնոյն տեղը, չի պայթել: Բըռ-
նուած են մի քանի մարդիկ, այդ
թիւում եւ Աւագ Արուշանով անու-
նով մէկը, որը ենթադրուած է, թէ
առումը ձգողն է: Դրանից յետոյ
լուսեցին ուսմի չորս պայթիւն
Բրոսէ փողոցում (Զ-րդ քաղաքա-
մաս): Չարագործները մօտենալով
սապիտ զօրքի զօրանոցի ետեւը
գտնուող կազակ զօրքի զօրանոցնե-
րին, մէկը միւսի ետեւից ձգուած
են չորս ուսմի: Պայթած ուսմի
կտորանքներով վիրաւորուած են
Մակսիմ Ենուկաթ եւ Կուզմա Սե-
րեզա կազակները: Վերջինս վիրա-
ւորուել է սեպտ. 26-ի գիշերը Մի-
քայէլեան հիւանդանոցում: Չորս-
նոցից դուրս ցատկող կազակները
վազում են զէպի փախչողներին ջո-
պատող կառքերը եւ սկսում են
կրակել նրանց վրայ: Չարագործ-
ները ատրճախներից կրակելով,
աշխատում էին յետ մղել հայա-
ծող կազակներին, սակայն փախ-
չողներից մէկը տեղն ու տեղը սպա-
նուել է եւ վրան գտնուել է մի
առում, իսկ չարագործներից երկուսը
կառք են նստում ու սկսում են
փախչել, թեթեւ կերպով թեւից
վիրաւորելով կազակներից մէկին:
Չարագործներին հալածած ժամանակ
պատահել են նաեւ անտեղի սպա-
նութիւններ: Մահացու վէրք են
ստացել եւ Միքայէլեան հիւանդա-
նոցում վախճանուել անդրկովկաս-
եան աւետարանական բողոքական-
ների սինոդի նախագահ եւ պատու
Մարկուս Միլլէր. մէջքից ծանրա-
պէս վիրաւորուել եւ երեկ Միքա-

յէլեան հիւանդանոցում հոգին ա-
ւանդել է արքունական թաղարնի
ոհոխտորի օգնական Միքայէլ Բո-
նարսկին, թատրոնի մօտ, փողոցի
մի կողմից միւսն անցած ժամանակ
եւ վիրաւորուած է նկարիչ Ալէք-
սանդր Պարմազանով, ունի այդ փո-
ղոցից անցած ժամանակ, թեթեւ
կի վիրաւորուած են Չախարի Կո-
կոյալիկին՝ փորից եւ կարապետ
Դրեգորեան գլխից: Վերջիններս նախ-
նական վիրակապութիւնից յետոյ
վերադարձել են տուն: Բացի դրան-
ցից, Բրոսէ փողոցում սպանուած
են երեք անձանց մարդիկ, որոնց
մարմիններն ուղարկուած անդամա-
հատական կայարան՝ կից Միք. հի-
ւանդանոցին: Գիշերուայ ժամը մէ-
կին Բրոսէ փողոցում կազակնե-
րի եւ սապեօր զօրքի զօրանոցների
մէջտեղում գտնուել է նոր սկսած
բայց զեռ չպայթած մի ուսմի:
Իրար յաջորդող պայթիւնները լուսե-
լուն պէս, նորին Մեծութեան կող-
կասի փոխարքայի ինկնապահ գըն-
դի կազակները, դուրս թռչելով ի-
րենց զօրանոցներից առանց զէնքի,
անցնում են եւ Երմոլովկայայ փո-
ղոցի մէջտեղում կանգնում, ճիշտ
այն րոպէին, երբ տրուած հրամա-
նի համաձայն՝ նրանք կռնակով դար-
ձել էին զէպի պալատի այգու-
կողմը եւ սուղուել զէպի զօրա-
նոցները, չարագործի մէկը նրանց
մէջ էլ է ուսմը ձգել. որի կտոր-
տանքներից տեղի ու տեղն սպան-
նուել է Բուրլաեւ կազակը եւ 12
հոգի եւս վիրաւորուել: Դրանցից
Շախտին, Կորոս եւ Տիպիւ՝ կա-
զակները տարուել են Միք. հիւան-
դանոց, իսկ միւսները գնաւորա-
կան հիւանդանոց: Ըստ երեւոյթի
չարագործը նոյնպէս վիրաւորու-
ւած է, որովհետեւ անցքի տեղից
զէպի Պետրոս Մեծի փողոցը երե-
ւում են արեան հետքեր ու ան-
հասանում են աղետականների գիմ-
նաղիտի մօտերը: Պետրոս Մեծի փո-
ղոցից Միք. հիւանդանոց է տարուել
պայթման տեղում վիրաւորուած Գո-
վալիմ Սողոմոնեան անունով մէ-
կը: Բրոսէ փողոցում ուսմերի
պայթումից յետոյ արքունական
թատրոնի դիմացը, Գորովինսկի պը-
րոսպեկտի վրայ գտնուող «Բրիսե-
տով» հիւանդանոցի, ինչպէս նաեւ Ա-
նանովի, Դողդախակու եւ ուրիշ
տների տանիքներից ատրճախակի զըն-
դակներ էին տեղում փողոցի չըր-
ջող պահակի վրայ, որը պատաս-
խանում էր նրանց իւր հրացաննե-
րից արձակած զնդակներիով: Այդ
հրացանաձգութեան ժամանակ, րա-
րեւազդաբար ոչ ոք չի վնասուել:
Գորով պրոսպեկտի վրայ գտնուող
հասարակութեան մի մասը խուժու-
մ արքուն. թատրոնը, իսկ ուրիշ-
ներ փախան զանազան կողմեր:
Թատրոնի ներկայացումը նոյն գիշերը
յետաձգուած էր:

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏԿԵՐԸ ԶԱՆԿԵ-
ԶՈՒՐԻ
(«Նոր-Դար» խմբագրութեան)

Տաթեւ, 18 սեպտ.— Զանգեստու-
րում առայժմ հանգիստ է: Ընդհանուր
պատկերն այսպէս է:
Մինքեանդ 80 տուն հայ է, 100

տուն թուրք եւ ամբողջապէս չըջա-
պատուած թուրքերով. սպանուած է
240 հայ, վիրաւորուած 30, ողջ մնա-
ցել է 456 հոգի:

Խոջնավարն ունի 80 տուն հայ, 20
տուն թուրք. սպանուած է 10 հայ,
վիրաւորուած եւ սպանուած են 100ից
աւելի թուրք յարձակողներից:

Զէյվա, 25 տուն հայ, 100 տուն
թուրք. սպանուած 3 հայ:

Ալիզուլի 100 տուն հայ, չըջապատ-
ուած թուրք գիւղերով. սպանուած է
10 հայ, հարիւրի չափ վիրաւոր եւ
սպանուած թուրքերից մեծ մասաժ կա-
զակների ձեռքով:

Հարար 135 տուն հայ է, չըջապատ-
ուած թուրք գիւղերով: Թալանուած է
ամբողջապէս Մինքեանդ, Հարար: Կի-
տով չափ Խոջնավար, Ալիզուլի, Զէյ-
վա: Ալիզուլի է բոլոր գիւղերուց 30
տուն, 60 կալ՝ մարագ. Խոջնավարի
20 թուրքի տներն այրուած են: Թուր-
քերից բռնուած են մօտ 60 հոգի:

Խիստ հրամայեւած է՝ ա) անոնց
գատի յետ տալ բոլոր կողմերու.
բ) բռնել գլխաւորներին եւ իրանսեայ
բանտից յետոյ յանձնել քննական բան-
տարկութեան. գ) էկզիկուցիա նշա-
նակել բոլոր թուրք մասնակցող գիւ-
ղերում. դ) Մինքեանդի թուրքերին
վնասել եւ ցրել. ե) մեկուսացած հայ
գիւղերը համախմբել թուրքերի տե-
ղերում մօտ հայ գիւղերին եւ ընդհա-
կառակը:

Հարարեցիք օգոստոս 25ից մինչեւ
այսօր զեռ թուրքերի մօտ են. մի քա-
նի անգամ 25 կազակներ գնացին յետ
բնակեցնելու, չյաջողեց. աւելի ան-
ոյժ պէտք է անվտանգ բնակեցնելու
մինչեւ համախմբուածը:

Պրինցը այցելեց՝ Մինքեանդ, Խոջ-
նավար, Ալիզուլի: Ապա եղաւ Տա-
թեւի վանքում եւ գահ հեռացաւ: Մին-
քեանդի հիւանդներն սպաքնուած են
Դորիւում. Երտարագրութիւնը կար-
գապրութիւն է արել ցորեն ժողովելու
չճաւորների համար:

Ներսէս Վարդապետ

ԶԱՆԸ ԵՒ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

ՀՊԱՏԱԿԱՍԻ ԶԱՆԸ

Պարսից Վեհ. Շահը Աստարա հաս-
նելուն, կանչեց է մաքսատան կա-
ռավարիչ սահմանապահին ու տե-
ղակաւ Պարսիկ իշխանութեան ներ-
կայացուցիչները, եւ բացարձակապէս
ու ամենակտրուկ կերպով հրամայած
է յայտնել եւ հրատարակել ի լուր
ժողովրդի թէ՛ ամենամանր պատժի
կենթաբերելու՝ այն անձը որ կը փոր-
ձէ սպառնալ հայերուն կամ ան-
կարգութիւններ առաջ բերէ հայե-
րուն վնասելու նպատակով: « Իմ
հայրաւորութիւն մէջ, ըսած է Ն. Վե-
հափառութիւնը, ամենեւին չի՞մ ցան-
կար որ հայու մը մէկ մազին իսկ
զպչին. ես չիմ կամիր որ իմ եր-
կերս ալ գաղտնայ թափաբարեմ այն-
պիսի արիւնահեղ եւ վայրագ զէպքե-
րու, ինչպէս դարձեր է Անդրկովկա-
սը »:

«Առասպել»

ՀՊԱՏԱԿԱՍԻ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

Մեր Պալատի թղթակցին հաղոր-
դած տեղեկութիւնները շատ ահու-

ի հաւանականութիւններու շենթար-
հուած կը ներկայացնեն Թուրքիոյ
հայութիւնը :

Ստոյգ աղբւրներէ անդեկութիւն
ստացուած է թէ, ինչպէս 1890 ին ,
Ալըքեան պատրիարքին եւ 1896 ին ,
Իզմիրեան պատրիարքին, Սուլթանը
անսղղակի միջոցներով ծանուցած է,
հիմակ ալ , Օրմանեան պատրիար-
քին թէ «ի՛նք զիտէ անհաւատարիմ-
ները պատժել » :

Էլյն կանխադուշակ պատրաստու-
թիւնները որոնք տեսնուած էին
1896 ի ջարդերէն մէկ երկու ամիս
առաջ , վերսկսած են միեւնոյն վա-
խերը ներշնչել հայ ժողովրդին :

Թրքական գրգռիչ պաշտօնեաներ
սկսած են նորէն մոլեռանդ ամբո-
խը յուզել եւ ստիպանքով պատ-
րաստութիւնը առաջ տարուելու վը-
րայ է եղեր մանաւանդ Պոլսոյ, Իզ-
միրի, Էրզրումի եւ Տիարպէթի մէջ :
Օրմանեան պատրիարքի եւ եկեղե-
ցականներու բոլոր դիմումները չեն
կրնար վերէն տրուած հրամաններու
ազդեցութիւնը փոխել եւ վստահ
չառ ժողովուրդ կը ներկայացուի մեզ
ստացուած Թրքականութիւններու մէջ :

«ԱԶՍՏ-ԲԵՄ»

Ա Ր Ա Բ Ի Ա

ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՒ ԵԳԻՊՏԱՅԻՆ ԵՐԿՐԱՆԵՐԸ

(1740—1867)

(Շար. նախորդ թիւէն եւ վերջ)

Մէհմէտ-Ալի համար փրկելու հա-
մար տարածանց թէ ժանտախտէն
փճացած է իր բանակը եւ պատրաս-
տեց նոր արշաւանք մը ընդ հրա-
մանատարութեամբ իր իպրահիմ որդե-
ւոյն (1877)՝ Այս հետապնդեց Ապ-
տուլլահը առանց բնդհարուելու :
Յաջաւանքով ստացաւ մէջ ամէն
կողմ առատաձեռնութիւն ցոյց կու-
տար , վարպետ խորամանկութիւններ
կընէր , Արաբներուն մէջ անվստա-
հութիւն կը յարուցանէր եւ ճար-
տարօրէն իրեն զինակից կընէր այն
ցեղերը որոնք երկիրներէն կանցնէր :
Այսպէսով թէ ուստիստներ եւ թէ նա-
հանջ մը կապահովէր : Յաջող կեր-
պով մը հասաւ Տէրէհան եւ հոն պա-
շարեց Ապտուլլահը որ անյաջողու-
թիւն ունեցաւ հոն շրջապատուելու :

Մայրաքաղաքի մէջ հասած երկար պա-
շարումէ մը յետոյ Ապտուլլահ ստի-
պուեցաւ յանձնուել , պայմանաւ որ
իր քաղաքը եւ իր ընտանիքը յար-
գուին եւ իր կեանքն ալ չնորհուի :
Իպրահիմ փաշան այս ամէն խոստա-
ցաւ ու իր խօսքին վրայ կեցաւ : Ապ-
տուլլահ Գահիրէ զրկուեցաւ , ուրկէ
Մէհմէտ-Ալի զանի կ' Պոլիս զրկեց :
Հոն, հակառակ տրուած խօսքին, Թուր-
քիոյ գերին անարդարօք փողոցներուն
մէջ պատգուցին, զանի երկար օրեր
ժողովողեան ծաղրածութեան եւ նա-
խատինքին ննջակեցին, յետոյ հրա-
պարտուաւ զխառնել տուին իր հետ
բոլոր գերի ընկած ընկերներովը (1818) :

Նէճէտի յազմութիւնէն յետոյ իպ-
րահիմ Եգիպտոս վերադարձաւ պահա-
պան զօրքերով, հոն թողնելով իսմա-
յիլ փաշան իբր կառավարիչ 1819 : Իս-
մայիլին յաջորդեց Սալիմ փաշան
1821 ին : Ասոր հարստահարութիւնե-
րը եւ կեղեքումները միացած Ապ-
տուլլահի զխառնման լուրին զայրա-

ցուցին Անէյզէնները , որոնք ոտքի
ելան , կոտորեցին Եգիպտացիները
եւ Նէճէտի էմիր հոյակեցին Ապտուլ-
լահի հորեղբորդին Թուրքին (1824) :

Նոր իշխանը զբաղեցաւ իր իշխա-
նութիւնը ամրապնդելու Հասայի, Օ-
մանի մէջ եւ Պարսկական ծոցի ե-
զերքներուն վրայ : Յաջորդած էր ար-
դէն իր չորրորդ հաւաքի ներքին բո-
լոր նահանգներու ցեղերը եւ կը
պատրաստուէր Մեհմէտի ծրագրին գոր-
ծադրութիւնը տարածելու եւր Եգիպ-
տացիները կրկին միջամտեցին (1832) :
Մէհմէտ-Ալի Սուրիոյ տիրացած ըլ-
լալով , վախցաւ որ մի գուցէ Բ .
Դուրը Թուրքիին հետ զինակցի . եւ ,
որպէսզի այս վտանգը վանէ , զօրա-
ւոր բանակ մը Հիւսէյնի փաշայի
հրամանատարութեամբ Արաբիա զըր-
կեց : Նէճէտ պէտք էր եգիպտական
նահանգի մը վերածել :

Հիւսէյնի Ռիատը գրաւեց եւ հոն
հաստատուեցաւ , Թուրքի խոհմու-
թեամբ վարուելով , առանց պատե-
րազմի բռնուելու Թովթի լեռնե-
րուն մէջ քաղուեցաւ :

Հիւսէյնի չը համարձակեցաւ անոր
հետեւելու եւ ուզեց Հարիթ հպա-
տակեցնել եւ այսպէսով ակարացը-
նել էմիրին ուժը :

Նէճէտի ուղեցոյցները՝ որոնք կը
հետեւէր նա , զանի լքեցին աւա-
զի անապատներուն մէջ , եւ նա
հոն կորսուեցաւ անօթի եւ ծարաւ
մնացած իր 5000 մարդերովը (1833) : Թուր-
քի Ռիատ վերադարձաւ 1834ին սպան-
նուեցաւ Մէհմէտի իր հորեղբորդիէն :

Շուէր ցեղէն Ապտուլլահ-Իպն-Բա-
շիտ անուանով մարդ մը՝ որ Թուր-
քիի ծառայութեան մէջ կը գտնու-
էր իր պետին վրէժը լուծեց Մէ-
շարին սպաննելով եւ գահին վրայ
նստեցուց Յէյսալը , Թուրքիի որ-
դին (1835) :

Այս իշխանը խիստ խելացի ըլլա-
լով, շարունակեց իր հօրը խոհմ
եւ իմաստուն քաղաքականութիւնը .
բայց Մէհմէտ-Ալի զանի հանդիստ
չը ձգեց եւ անոր դէմ զրկեց խիստ
զօրաւոր բանակ մը , ինչպէս փա-
շային հրամանին տակ :

Յէյսալ առանց կուոյ Հաստա քա-
ղուեցաւ : Եգիպտացի զօրավարը Նէ-
ճէտի էմիր անուանեց Գալէտը, որ
Յէյսալի հօրեղբորդին եւ Պոլիս
զխառնուող Ապտուլլահ-Իպն-Մեհմէտի
որդին էր , յետոյ Շուէր դար-
ձաւ :

Յէյսալ Ռիատ վերադարձաւ եւ
Գալէտը վաճեց . բայց մատու-
թեամբ բռնուեցաւ ինչպէս փաշա-
յին եւ Սուէզ զրկուեցաւ աջօր :

Գալէտ վերահաստատուեցաւ Եգիպ-
տացի պահակազօրքով եւ սպանե-
րով որոնք հետզհետէ զեկավարու-
թիւնը անկէ առին եւ ուզեցին ա-
նոր տեղ իրենք կառավարել : 1840ին
անոնք ետ կանչուեցան Մէհմէտ-Ա-
լիէն որ ստիպուած էր իւր զօր-
քերը ետ քաշել բոլոր Սուրիա-
յէն :

Գալէտ ի հաջիւ թուրք կառավա-
րութեան Նէճէտի վայր մնաց : Ե-
գիպտացուց գերիշխանութենէ Դրան
անցած այս փոխանցումը Արաբնե-
րուն անհաճոյ թուեցաւ , որոնք
ապստամբեցան Գալէտի դէմ եւ ա-
նոր տեղը անցուցին հօրեղբոր
որդին Ապտուլլահ-Իպն-Թիւթյանը
(1841) ին :

Հետեւեալ տարին Մէհմէտ-Ալի
գաղտնաբար աղստ ձգեց Յէյսալը ,
որպէսզի Թուրքիայէն վրէժ լու-
ծէ :

Հին էմիրը Նէճէտ վերադարձաւ ,

զահրկեց ըրաւ Իպն-Թիւթյանը եւ
կրկին գահակալեց : Ասիկայ իբր
վարձ երախտագրութեան Ապտուլ-
լահ-Իպն-Երրալիար Հէյէլի կառա-
վարիչ անուանեց Շուէրի մէջ :

Գիշ ժամանակի մէջ նա տիրեց
Գահիրէ, Հասային, Օմանին եւ Գո-
վէյթին :

Անիկա մեռած 1867 ին բարգաւաճ
կայսրութիւն մը ձգելով , իր տի-
րապետութիւնը կը տարածուէր բո-
լոր վրանաբանակ ցեղերուն վրայ : Դաշ-
նակցած էր Ասորի եւ Նէմէնի է-
միրներուն եւ գահաւոր յարաբերու-
թիւններ հաստատած էր Մէքքէի
չէրիֆ Ապտուլլահ-Իպն-Աուսի հետ :

Անոր հետ կը գաղթի կայսրու-
թեան կուոյն առաջին մասը : Այն
ատեն Մէհմէտ-Ալիին դադրեցուց ե-
գիպտական միջամտութիւնը : Կեցող-
նական Արաբիան այլեւս ուղղակի
Թուրքիոյ դէմ աւ դէմ կը մնայ :

Այս է նորագոյն պատմութիւնը ,
որուն օգտակարութիւնը ինչպէս կը
տեսնուի անմիջական է :

(Խօսքէն)

Կ. ՀՕԼՄԱՌ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պոլսոյ և Չմիւռնիոյ դէպքե-
րուն առթիւ տիրող հայկական
նոր կոտորածներու երկիւղէն
մղեալ, քծնումներու ամենաստո-
րագարչներուն անձնատուր եղաւ
Պոլսոյ Պատրիարքարանը՝ մանա-
ւանդ Սուլթանին չարաբաստիկ
ծննդեան տարեդարձին առթիւ
որ անցեալ կիրակի օր էր , Օր-
մանեան բոլոր հայ եկեղեցական
բարձր դասը իր գլուխը հաւա-
քած , աննախընթաց հանգիստ-
ւորութեամբ, գոհաբանական ա-
ղօթքներ կարդաց Սուլթանին
սնտաբարձութեամբ առի կենաց
մայր եկեղեցւոյ մէջ, ի ներկա-
յութեան երկսեռ ժողովուրդեան ,
որ անշուշտ առանց բացառու-
թեան «Աստուած, այդ արիւնհար-
բուին վիճառը ժամ մը առաջ
վերցուր եւ մեզ ազատէ իր ճի-
րաններէն» ազեւր կը մրմնջէր
սրտագին :

«Չարերուն վրէժխնդիր Աստու-
ածը» արդեօք եկեղեցական դա-
ստուն բարձրաձայն արտասանած
կեղծ մաղթանքն՝ ըսեց թէ
իրտառապեալ ժողովուրդին մունջ
բայց սրտախուղիս աղերսանքը :

—Նոյն չարաբաստիկ տարե-
դարձին առթիւ Պոլսոյ Ոստմնա-
կան Խորհուրդն ալ շրջաբերա-
կան զրկած էր Թաղ. Խորհուրդ-
ներուն որ երկուշաբթի օր փակ
պահէն բոլոր հայ վարժարանե-
րը չի պատիւ եւ ի մեծարանս ն,
կայս. Վեհափառութեան» : մինչ-
դեռ տարեդարձը կիրակի օր էր ,
հետեւեալ օրը, երկուշաբթի ,
բացառիկ զոհողութիւն մ' ընեն
հայ մանուկները. բայց քծնու-
մը ծայրայեղութեան տանելու
համար Օրմանեան այդ նոր հը-
րահանգը տուած էր :

—Սելանիկի հայ եկեղեցւոյն
գողերը եղած են չորս յոյներ ,
որոնք բռնուած են և գողոնները
վերադարձուած :

—Իպրահիմի Տէր Ստեփան քհ-
նիկիւմեանի յանձնարարուեցաւ
Պատրիարքարանէն, որ իր ծնն-
դավայրը Չէնկիլէր երթալու մը-
տադրութենէն ետ կենայ, տեղ-
ւոյն եկեղեցին առանց հովիւի
չմնալու համար : Նաեւ յանձնա-
րարուեցաւ տեղւոյն Թաղ. Խոր-
հուրդին որ յիշեալ քահանային
նիւթականին հոգ տարուի :

—Էտիրնէի մեծ հրդէհէն հա-
յոց կրած վնասին գումարը
11,300 օսմ. լիրա հաշուուած է :

—Տ. Մկրտիչ Փորթուգալեան
Մարտիլէն Ամերիկա դացած է
այցելութեան մը նպատակաւ .
բայց ոմանք կը հաւատեն թէ
հոն պիտի հաստատուի :

—Գահիրէ հրատարակուեւ Լոռ-
ապերը լուծ է թէ քանի մը
օրէ ի վեր Եգիպտոսի մաք-
սատուններու մէջ բացառիկ ըզ-
գուշութեամբ կը քննուին հայ
ճամբորդներու գոյքերը :

—Արաբիայ փաշա Բարթոլ իր
քով հրաւիրելով կարգ մը ազ-
գայիններ , կողկասի տրկածե-
լոց ի նպատ հանգանակութիւն
մը բացած եւ անմիջապէս 285
եգիպ . ոսկի հաւաքած է, 100ք
ինք տալով : Փաշան նաեւ հայ
կաթոլիկ հասարակութեան երե-
ւելիներուն ալ անձամբ պիտի
գիմէ , անոնց ալ աջակցութիւ-
նը խնդրելու համար , Հանգա-
նակիչ մասնախումբ մըն ալ
կազմուած է հոն , Ողջքսանդրի-
ոյ մէջ , ժողովուրդէն եւ հան-
գանակելու համար : Բայց այս
ամենէ առաջ Ազատ Բեւ՝ չարա-
թաթերթը բացած էր հանգա-
նակութեան սիւնակ մը ի նպատ
կալկասի արկածելոց, և կը շա-
րունակէ տակաւին :

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

ԹԻՒՈՒՄՏ Ա. հատոր (162 էջ) 1 ֆր .
» Բ. » [433 էջ] 2 ֆր .
ՆՈՐ ԵՐԿՐԱՆԵՐԸ կամ ՄՐՄՈՒՆԶ
ՀԱՅԿԱՎԱՆ Երկրորդ անգամ տպագ-
րուած եւ ճշմացած. Դին 1 ֆր .

ՆԵՏԱ Կը պատկերացնէ Պուլկար-
ներու նիստ ու կացը ու Թուրքի-
կրած տառապանք անոնց ազատու-
թենէն առաջ . Գին 50 օսմանքիմ

ՀԱՅԲԵՆԻՔԻ ՁՈՋԵՐ Պատկեր
մը ճաշկանայաստանի իրական կեան-
քէն : Զեղչեալ գին 1 ֆր .

Այս գրքերը ստանալու համար դիմել
Վ.Ու.Ն.Ս. « Ի Ր Ա Ն Է » ի խմբագ-
րութեան

ՍՕՅԻԱ. Տ. Օննիկ Գարսեանի
ՊՈԿՐԵՆ Տ. Օննիկ Փափազեանի
եւ Տ. Յ. Պապեանի

ԳՕՆՍՏԱՆՍՍՈՒՆ Տ. Սիսակ Մէլիքեանի
ԳԱՀԻՐԵ Տ. Կարապետ Էրզնկաղեանի
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ Տ. Ստեփան Մաղ-

մանեանի
ՈՒՍՏՐ (Ամերիկա) Տ. Յակոբ Յրանդ-
եանի

ՊՕՍԹՈՆ Տ. Ա. Ասքանազի
ՓՐՕՎԻՏԷՆՍ Տ. Մ. Տէր Պողոսեան

ԹԻԻՐՔԻԱ

Իզմիր—Այսօր չըմենտըֆէր մէսէլէսի իշխն թիւրքիս վէ ին- կիլիթէրա պէյնիստէ կէրկիլիկ հասըլ օլմուշ տըր. Էվլէլէրի կիւն ինկիլիկ էլիսի Սըր Օգոնօր տէօրտիւնճի տէֆա օլարագ իթ- տիկի միւրաճաթլար սէմէրէսիզ գալաղըլ սէպէպլէ, թէքըրար չէտիտ պիր լիսանլէ՝ մէքըրար չըմենտըֆէր խաթթընըն ուղա- տըլմասը իշխն ֆէրման 48 սաթ զարֆընտա չըգմազ էսէ, Պահրը—Սէֆիտ տօնանմասընը իզմիրէ կէօնտէրէճէկիլիկ տայիր պիր իւլթիմաթօմ վէրէճէկիլիկ իխթար իթտի:

Իզմիր—Այսօր չըմենտըֆէրին սահիպի իմթիազը ինկիլիկ շիր- քէթի օլմաղլէ, Ալմանիա էլ- չիտ մէքըրար խաթթըն ու- զատըլմասընա մանի օլմագտա տըր:

—Կէչէն կիւն Ֆրանսայա հարպ վարօրլարը Դըբարիշ վէրիմէ- սինէ վէ Սթանպօլ քէօրիւսինին թամիրի ֆրանսազ շիրքէթինէ իհալէ օլմմասընա գարշը Ալ- մանիա էլիսի բէք չալըշմըլ վէ չապալամըլ իսէտէ, պու պապ- տա հէր պիր զայրէթի ոէմէ- րէսիզ գալմըլ տըր:

Ալմանիան պու հարէքէթլէ- րի Սուլթանա կէօնթէրտիկի տօսթըլա մուգապիլ թիւրքիա- նըն տախիլի իշխն իշխն ի- քինճի պիր ամիր օլմագ, հիշ պիր քիմսէյէ իմթիազ վէրտիր- մէմէք վէ եալընըլ քէնտիսի թիւրքիատան իսթիֆատէ էյլէ- մէք մագսէտինի մէյտանա դօ- յօր: Տէվլէթլէր Ալմանիան խասիլիկինէ պիր հուտուտ գօյ- մայա հէր հալտէ չալըշմագլար տըր: պու իսէ Բուսիա վէ ինկիլ- թէրա պէյնիստէ իթիլաֆ հա- մաճայնութիւն) հուտուլա կէթիր- մէքլէ օլապիլէճէք տիր: Պու- տէ եագընտըր:

—Բուլ չէթալարըն Մաքէ- թոնիատաթ թիւրք հայտուտլար իլէ պիրլէշուպտէ Պուկար վէ Ուլահ քէօյլէրինէ սարգընթըլըզ իթմէլէրի թէքըրար պուկար գօմիթէլէրին ալաղլանմալարը- նա սէպէպ օլտու:

Սէրէզ գաղասընըն էքսէրի- սի թարաֆլարընտա գօմիթալար պիր նէվ հիւքիւմէթ թէշքիլ իթմիշ կիպի բարա թօքլամագ- տա, տալալար քէսմէքտէ տիր- լէր:

—Պուկար էքսարքը Սօֆիա- տան Սթանպօլա ավտէթ իթմիշ օլմաղլէ, Եըլտըլ սէրայընա կի- տուպ Սուլթանա արզը ուպու- տիլէթ իթմիշ վէ եօլմըլընա միւսատէ վէրիմիշ օլմասընտան տօլայը թէշէքիւրաթընը պէյան էյլէմիշ: Սուլթան թէշքիֆաթ-

ճըսը վասիթասը իլէ էքսարքա մէմուռնիլէթինի պիլտիրմիշ տիր:

ԲՈՒՍԻԱ

Մէմալիքին պիր չօգ չէհիր- լէրինտէ իշխն թաթիլի մէշ- զուլիլէթ իթմէքտէ վէ բօլիս- լէր իլէ միւսատէմէլէրտէ պու- լընմագտա ըսալար տէ, էհէմի- յէթիլի նիւմայիլէր վէ իսթի- լալաթ վուգու պուլմայօր: Մէք- թէպլիլէր տախի չօգ թարաֆ- լարտա տէրսէ տէվամ իթմէ- յօրլար: պուլարըն իտաասը տախի էհալիլին հագլարընը հիւքիւմէթէ թանըթմագ տըր: ֆագաթ հիւքիւմէթ սէրպէսթիւ- կի պիրտէն վէրմէյէճէք: զիրա էհալիլին ճահիլիկի տէվլէթի ֆէլաքէթէ տիւշիւր տէյիւ Չա- րըն էթըրաֆընտա պուլընանլար գօրգարլար ըմըլ:

Կ Ա Վ Կ Ա Ս Ի Ա

Պագուտա վէ ճիվարտա Թա- թարլարըն իհրա իթտիքլէրի խապսէթլէրտէն զարարտիտէ օլան էհնէպիլ թապաալըլարը զա- րարլարընըն թաղմինին թուս հիւքիւմէթինտէն թալէպ իտէ- յօրլար:

—Պագու ժիմնաղիսսընտա օ- գումագտա օլան 100 էրմէնի գըլլարըն թիֆլիս ժիմնաղիա- սընա ալընմալարը իշխն Պա- գու Առաջնորդընըն րէճասընը գօնթ վարանցսլ-Տաշքըվ գապուլ իթմիշ տիր:

Ֆ Բ Ա Ն Ո Ա

Ֆէխամ Բրէնս Ֆէրտինանտըն Բարիզէ զիյարէթի միւնասիպէթ- լէ՝ Ֆրանսազ հիւքիւմէթի անա ֆէվգէլատէ իքրամ ու թալթի- ֆաթտա պուլընտըլը կիպի, ճոււհուրիլէթ րէյիսի զիյաֆէթ քէշիտէ իտուպ, Ֆրանսա վէ Պուկարիա պէյնիստէ տօսթըլը բէմ սամիլի օլմասընա արզու պէյան իթտի: քէլա բրէնս Ֆէրտինանտ իտարէի ագտահլէ արզը թէշէքիւրաթ էյլէտի:

Բրէնս հարպիլէ մանէվրալա- րընա հաղըր պուլընտը, վէ ալա տախի կիթմիշ օլմաղլէ՝ գաղաէն պիր ալաղընը խա- ֆիֆճէ զէտէլէմիշ տիր:

Մ. Լուպէ Բրէնս Ֆէրտինան- տըն մայէթինտէ պուլընան Պուլ- կարլարա Լէթիօն—տօնէտ նիշան- լարը իհտա իթտի:

ԻՆԿԻԼԻԹԻՐԱ ՎԷ ԱԼՄԱՆԻԱ

Ալիբէն իսթիֆա իթտիլի- լէն Ֆրանսանըն խաթիճիլէ նա- ղըրը Մ. Տէլգասէ, ինկիլթէրա վէ Ֆրանսա պէյնիստէ Ալմա- նիայա գարշը պիր իթիւաֆ

Մալը օլմուշ օլտըղընը մէյ- տանա չըգարմըլ տըր: Մաքէն կաղէթասընըն պէյանը իւզրէ, Տէլգասէ իսթիֆա իթմէպտէն էվլէլ, Ալմանիա վէ Ֆրանսա պէյնիստէ Մաքէ իշխնիստէն տօլայը միւնագաա գուհուրա կէ- լէճէկի էսնատէ: Մ. Տէլգասէ վէ ինկիլիկ վիւքէլասը արալա- ընտա հասըլ օլան իթիլաֆըն խիւլասէի շու ըմըլ: Էվէր Ալ- մանիա Ֆրանսա իլէ մուհարէ- պէյէ գալըլըլը իսէ՝ ինկիլ- թէրա 100000 ասքէրլէնլէպիկ— Հոյլթանը զապթ իթմէք վէ տօնանմասը իլէ Գիլի պօղաղընը իշխալ էյլէմէք վատ իթմիշ:

Իշպու սըրընը պու կիւն մէյ- տանա չըգարմըլ Ալմանիա լար տանսըղա կէթիլտի: Պէրլին վէ սայիր ալման կաղէթալա- ըը ինկիլթէրանըն պէօյլէ պիր մուգալէլէտէ պուլընուպ պու- լընմասըլընա տայիր ինկիլիկ հիւքիւմէթինտէն իյզահաթ թա- լէպ իթմէկէ պաշլատըլար: ինկիլթէրա հիւքիւմէթի սիւքիւ- տի իսթիլար իտուպ, Լօնտրա կաղէթալարը միւշէվլէշ ճէ- վալար վէրտիլէր: ֆագաթ Մաքէն վէ Ժօնէսին Իմնալիք է կաղէթասը իշին սահիշ օլտըլը- նը իտտա իթտէլէր: Ալման- լար տախի Վիլհալմ իսթէրիզ տիւշմանըլըլը անլամալըլըլ, տէմէքտէն վաղ կէշմէտիլէր: պու վէլլէլէ էլան տէվամ իթմէքտէ տիր: Պիր թէլէկրաֆըն պէյա- նը իւզրէ, կէօնա ինկիլիկ հիւ- քիւմէթի րէսմէն մէքըրար իթի- լաֆըն էսասըլ օլտըլընը պէյան իթմիշ: Ֆագաթ Մ. Ժօնէս պու իշի իւշ նսգըրլար քէնտիսինէ տուլարմուշ վէ Մ. Տէլգասէյէ գարշը եագմագ իշին թէնպիհ իթմիշ օլտըլարընը սէօյլէ- մէքլէ պէրապէր, օ՝ վագըթ տախի Ֆրանսա վիւքէլասը, Տէլգասէն մատա, սուլըն մուհաֆաղասընա արզու իթտիք- լէրի վէ Ալմանիայա գարշը մու- հարէպէ թէհիլքէսինէ գօշան Տէլգասէի իսթիֆայա մէճպուր իթմէք իսթէտիքլէրին եագի- յօր: Կէօրիւնիլէ պինտէն պու մէսէլէ տահա չօգ սու գալտը- րաճագ վէ պէլքիտէ ճիտտի պիր մուհարէպէյէ սէպէպ օլաճագ: Աման շու հաճի վիլէլէլին գա- ֆասընա պիր տէֆաճըզ էն- տիրսէլէր...

Ճ Ա Բ Օ Ն

Միքատո պիր ֆիրմանլէ Բուս- ճաթօն մուհարէպէսինին սէպէպ- լէրինի վէ ճաթօն ասքէրլէրին ֆիթուհաթլարընը թատատլէ, պուլտան պէօյլէ Բուսիա իլէ թէքըրար միւնասէպտթը տօս- թանէ պաշլանըլաճաղընը պէ- յան իթտի:

—Բարիզտէնպիլտիրտիկի իւզ-

քէ, ճաթօն տօնանմասը ալի- թալ թօկօնըն գօմանտասը ալ- թընտա ֆրանսանըն թուլօն իլիմանընը զիյարէթ իտէճէք: Մէքըրար տօնանմա ինկիլթէրա վտ իթալիա իլիմանլարընը տա- խի կէղէճէք տիր:

—Ճաթօն հիւքիւմէթի չապուգ թէսլիմ օլընմաղ շարթը իլէ Գրուր նամսիլահ ֆապրիդասընա 30 միլիոն մարզըլը հարպիլէ սըրարիլէրի վէրաի:

ԹԻԻՐՔԻԱ

ՎԱՌՆԱ, Հոկտ. 8

ՋԱՆԻՐԷ

ՊՈՒԴՏԱԹ			
Վալիօն	54-60 լիպ.	9.40 / 10. 60	
Արապա	52-62 լիպ.	8. / 11.40	
ԱՐԱՄ			
Վալիօն 100 քիւ		10. 40 / 10. 80	
Արապա	42-47 լիպ.	6. / 6. 60	
ԵՌԻԼԱՅ արապա	33/36 լիպ.	4. 70/4. 80	
Վալիօն 100 քիւ		11. 20/11. 40	
ՖԱՍՈՒԼԵՍ արապա	100 քիւ	25—/29	
ՌԱԲԻՑԱ	100	19. 20 / 19.60	
Արապա	100 քիւ	16—18	
ՏԱՐԸ արապա			
		13/ 14	
ԲՕԼՕԶ արապա	55-60 լիպ.	11./12.20	
ՄԻՍԻՐ	57-58 լիպ.	8-20/8-60	
»	100 քիւ	11. 20— 11. 60	
ՋԱՎՏԱՐ արապա		8. 60/ 8. 80	
»	100 քիւ	11. 80 / 12.	
Կիւնտէ 50—60 վալիօն վէ		2—200	
արապա կէլլէքտէ . վալիօն մուսմէ-			
լէսի նարթլէնճ Ֆր. արապա մու-			
ամէլէսի նարթլէնճ	20. 20		

ՍԱՐԲԱՅԻԹԷ

նարթլէնճ 20, 20 ֆրանք
Օսմ. լիբասը 22, 75 ալթուս ֆրանք

ՊԱՐԱԼԻԹԷ

Վարնա քիւրապընտա պագալիլէ		
մալլէրին պու կիւնքի ֆիլպիլը, ալթուս		
ֆրանք իլէ :		
ԳԱՆՎԷ	2.10/ 2.20	
ՇԷԲԷՐ Նէմէ	73	
ՇԷԲԷՐ քէսմէլ սանաղ	36.50	
ԲԻՐԻՆՃ ձէնօվա չուվալը	42	
» ֆիլպիլ »	35.	
» Ինկիլիկ »	28. 50	
Բիլգօ »	49.	
ԿԱԶ Սանաղըր	12.	
ՋԷՑԻՆ Էաղը քիւ	1.—1. 10	
ԳՈՒՐՈՒ Էաղըլմ	25	

ՏՊԱԳՐԱՆԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

«ԻՐԱՆԻԱՆ» ի վարչութիւնը յունճն կառնէ տպագրիլ հրաւիրագրեր, նամակալուրներ, այլ եւ այլ քա- տեր, հաշուեցուցաններ, առմասկներ, գրքոյկներ եւ այլն:

Ալըիշ քաղաքներէ ստացուած յանձ- նարարութիւնք կը գօրծաղրուին փու- թով եւ մեծ խնամքով Գիւնըր չափա- լոր եւ գրամը կանխիկ:

Одговорникъ А. Курбетянъ
печатница Д. Тохоронъ и С-не—Варна

